

Obsah

Úvod	2
Teoretická část	4
1 Globální rozvojové vzdělávání (GRV)	4
1.1 Cíle GRV	6
1.2 Rozvojové cíle tisíciletí.....	7
1.3 Témata globálního rozvojového vzdělávání.....	9
1.4 Metody vhodné pro GRV	10
2 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	12
2.1 Ukotvení služby v legislativě.....	12
2.2 Princip nízkoprahovosti.....	13
3 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Domek	14
3.1 Poskytované služby	15
3.1.1 Předškolní klub	15
3.1.2 Volnočasové aktivity.....	15
3.1.3 Doučování.....	16
3.1.4 Klub pěstounských rodin.....	16
3.1.5 Sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.....	16
3.1.6 Denní režim a činnosti ve středisku Domek	16
3.2 Materiálové zabezpečení	19
3.3 Finanční zabezpečení	20
3.4 Propagace.....	20
3.5 Problémy.....	21
3.6 SWOT analýza střediska Domek	22
4 Průzkum v jiných nízkoprahových zařízeních	24

Praktická část.....	26
5 Projekt - Zavádění globálního rozvojového vzdělávání do nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Domek v Čáslavi.....	26
5.1 Cíle projektu	26
5.2 Cílová skupina	27
5.3 Časový harmonogram.....	27
5.4 Personální zabezpečení.....	31
5.5 Aktivity.....	32
5.5.1 Aktivita: „Povodeň“	32
5.5.2 Aktivita: „Mezinárodní den skautů“	35
5.5.3 Aktivita: „Piktogramy“.....	39
5.5.4 Aktivita: „Vánoce u nás a ve světě“.....	45
5.5.5 Aktivita: Můj den“-	50
6 Závěr.....	53
Informační zdroje.....	54
Přílohy	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

S rozvojovým vzděláváním jsem se podrobněji seznámila již v roce 2008, kdy jsem absolvovala seminář na toto téma a od té doby si rozšiřovala své znalosti a zkušenosti dalšími semináři.

V České republice existuje pestrá škála aktivit v oblasti globálního rozvojového vzdělávání a osvěty, iniciovaných nevládními organizacemi. Tyto organizace realizují projekty financované z vlastních, státních či zahraničních zdrojů, zaměřené na práci se žáky základních a středních škol a se studenty vysokých škol, s dětmi v mateřských školách, pořádají školení pro pedagogy a osvětové aktivity pro dospělé. Školení, která jsem absolvovala, byla určena hlavně učitelům základních škol, ale já jako pedagogický pracovník NZDM jsem si říkala, proč bych nemohla toto téma zařazovat i do činnosti zařízení, kde pracuji.

Dalším podnětem bylo zjištění, že i v dokumentu „**Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro léta 2011-2015**“ jsem objevila bod bodem f) Mimoškolní aktivity a zájmová činnost dětí a mládeže snahu o zařazování GRV.

Děti a mládež budou v rámci nabízených mimoškolních aktivit seznamováni s cíli, principy a tématy souvisejícími s globálními a rozvojovými problémy dnešního světa.

Opatření:

- Zahrnout principy a témata GRV do koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže a do Programů státní podpory práce s dětmi a mládeží.
- Metodicky podpořit zahrnutí GRV do činnosti školských zařízení pro zájmové vzdělávání.
- Podporovat činnost nevládních neziskových a zájmových organizací pracujících s dětmi a mládeží ve volném čase v oblasti GRV.
- Při podpoře a realizaci nabídky dostupných volnočasových aktivit zaměřených na vytváření vztahu k životnímu prostředí a k osvojení si zdravého životního stylu zdůrazňovat globální aspekt a vztah k rozvojovým zemím. (Národní strategie GRV, s. 21)

Svoji práci jsem nezačala hned projektem, ale pouze občasným zařazováním některých témat do odpoledních volnočasových aktivit ve středisku NZDM Domek. Věděla jsem, že ve své průkopnické práci se budu muset potýkat s různými problémy, které vyplývají ze specifík našeho zařízení. Práce v základní škole je vedena zcela jiným způsobem, protože v

NZDM se nepracuje podle rámcového vzdělávacího programu, neexistují školní vzdělávací plány. Nízkoprahová zařízení si vytváří své standardy, které určují směr jejich práce.

Teoretická část

V teoretické části své bakalářské práce definuji a seznamuji s oblastí globálního rozvojového vzdělávání, s jeho cíli, tématy a metodami.

1 Globální rozvojové vzdělávání (GRV)

„Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který přispívá k pochopení souvislostí mezi vlastním životem a životem lidí na celém světě. Usnadňuje porozumění procesům ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním, které ovlivňují naše životy. Globální rozvojové vzdělávání rozvíjí dovednosti a podporuje hodnoty a postoje, které jedincům umožňují aktivně se podílet na řešení lokálních i globálních problémů. Směřuje k převzetí spoluzodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život podle svých představ.“ (Belhová, 2009, s. 5)

Samotný termín rozvojové vzdělávání, někdy se používá rozvojová výchova nebo globální rozvojové vzdělávání se v České republice ujal a používá se, i když se spíše jedná o výchovu, která si klade za cíl předávání vědomostí a posilování hodnot a postojů u žáků, přemýšlení o světě jako celku a o sobě jako o součásti tohoto celku.

Rozvojové vzdělávání informuje o důsledcích globálního propojení současného světa, o situaci v chudých zemích globálního „jihu“ a vysvětluje proč jak jim bohaté země „severu“ pomáhají a proč. Rozvojové vzdělávání učí lidi být aktivními a respektovat odlišné názory.

Svět je stále víc propojen informačními technologiemi, lidé se stěhují po celém světě, denně kupujeme zboží, které k nám cestovalo tisíce kilometrů, mnoho Čechů pracuje pro firmy sídlící na opačné polokouli.

Pravidelně cestujeme, poznáváme jiné kultury a vidíme jinou životní úroveň. Každý člověk se na procesu globalizace svým jednáním podílí a má z něj prospěch.

Pojem „globalizace“ poprvé použil americký ekonom Theodore Levitt v roce 1985 k popisu vývoje světového hospodářství v období sedmdesátých let 20. století. Globalizace je souborem mnoha různorodých procesů, které jsou vzájemně provázané a doplňují se. Globalizace znamená rostoucí propojování světa ve všech oblastech života lidí, v oblasti ekonomické, sociální, kulturní i politické.

K důsledkům globalizace bych zařadila humanitární a rozvojovou pomoc, propojení světa v oblasti informačních technologií, obchodních, kulturních a politických vztahů. Zároveň je důležité propojení a zpětná vazba s životním prostředím a s udržováním a

zlepšováním zdraví lidí na celém světě. Pro mě osobně je velkým přínosem možnost cestování, poznávání nových zemí a hlavně lidí, setkávání se s jinými kulturami a zvyky.

Je jisté, že důsledky globalizace dopadají hůře pro země chudé, rozvojové. Země bohatší, rozvinuté mají z globalizace spíše užitek a snaží se chudým zemím pomáhat a přijímají odpovědnost za rozvoj světa jako celku. K tomu účelu existují organizace a fondy, které organizují a financují akce, které mají za cíl pomoci rozvojovým zemím v začátcích a pomoci jim vymanit se z chudoby. Mezi největší organizace patří například Organizace spojených národů (OSN) nebo Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD). Ale i v bohatých zemích dopadá globalizace většinou špatně i na chudé regiony, protože existují velké rozdíly i v rámci jednotlivých zemí, také na tento problém rozvojové vzdělávání upozorňuje.

Rozvojové vzdělávání informuje také o tom, jak Česká republika pomáhá v zahraničí, jaké jsou její priority zahraniční pomoci a jaká je role českých nevládních organizací v této oficiální pomoci.

Je třeba zmínit i rozvojové projekty v České republice, protože i zde žijí chudí lidé, ačkoliv ČR patří mezi státy s nejmenšími rozdíly mezi bohatými a chudými.

GRV se také zabývá historií a filozofií zahraniční rozvojové spolupráce a nastoluje otázku, proč by měly bohaté země pomáhat chudým. Mají bohatí morální povinnost pomáhat chudším? Přispívá rozvojová pomoc k vyřešení problémů v chudých zemích či nikoliv? To jsou otázky, na které existuje mnoho různých, někdy i protichůdných odpovědí.

Vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísní nabízí více než deset let informační servis a metodickou podporu v oblasti globálního rozvojového vzdělávání (GRV). Nabídky kurzů, seminářů a workshopů připravovaných pracovníky Variant využívají zájemci, především z řad pedagogů základních a středních škol, ale také studentů různých vysokoškolských oborů, pracovníků neziskových organizací, zaměstnanců státní správy a dalších.

Vedle vzdělávacích akcí se program soustředí také na vydávání publikací a tvorbu nových výukových materiálů zaměřených na GRV, moderní vyučovací metody a aktuální trendy v oblasti pedagogiky. Podstatnou součástí činnosti Variant je zároveň snaha o začleňování témat interkulturního a globálního rozvojového vzdělávání do výuky na českých školách.

Podle Variant GRV informuje o životech lidí žijících v rozvojových a v rozvinutých zemích a umožňuje lidem pochopit souvislosti mezi jejich vlastními životy a životy lidí na celém světě, usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním

a kulturním procesům, které ovlivňují životy všech lidí a rozvíjí dovednosti, které umožňují lidem aktivně se podílet na řešení problémů.

Významná je podpora hodnot a postojů, které umožňují lidem aktivně se podílet na řešení problémů na místní, regionální, státní a mezistátní úrovni a směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život podle svých představ.

Globální rozvojové vzdělávání (GRV) připravuje na život v současném propojeném, rychle se měnícím světě. Snahou GRV je vést k porozumění základním problémům soudobého světa, k vytváření vlastních názorů na ně a k rozvoji schopností podílet se na jejich řešení. (dostupné na <http://www.varianty.cz/index.php?id=2>, 29. 2. 2012)

1.1 Cíle GRV

Cíle GRV lze následovně formulovat v oblastech specifických kompetencí účastníků vzdělávacího procesu, tedy v oblastech poznatků, dovedností a postojů.

Cíle globálního rozvojového vzdělávání: druh cíle příjemci vzdělávacího procesu (žáci, studenti, seminaristé):

kognitivní

- znají příčiny a důsledky nejdůležitějších globálních problémů, vědí, co pomáhá a co brání udržitelnému lidskému rozvoji
- srovnávají různé chápání konceptů - rozvoj, lidská práva, globalizace
- rozumějí situacím lidí žijících v těžkých životních podmínkách, znají různé příčiny a důsledky těchto situací
- jsou si vědomi rozdílů v ekonomické a sociální situaci lidí na světě, znají různé pohledy na příčiny a důsledky tohoto stavu
- chápou vzájemnou závislost a propojenost různých oblastí světa a různých dimenzí rozvoje
- znají hlavní aktéry rozvojové spolupráce a vědí o svých možnostech podílet se aktivně na rozvoji na lokální i globální úrovni
- vědí, proč a jakým způsobem je uskutečňována rozvojová spolupráce

instrumentální

- využívají nástrojů demokracie při podílení se na veřejném životě
- dokážou vymezit problém, analyzovat ho, hledat různá řešení, vybrat nejvhodnější řešení a využívat při něm vlastních zkušeností i zkušeností ostatních

- dokážou odhadnout své schopnosti a hledat možnosti, jak je využít při řešení problémů
- dokážou efektivně spolupracovat s ostatními lidmi
- dokážou si na základě informací vytvořit vlastní názor a uvést pro něj argumenty
- umějí přijmout názor ostatních a korigovat svůj původní názor
- dokážou využívat empatie při poznávání situace ostatních
- umějí myslet systémově a hledat souvislosti.

afektivní

- přijímají zodpovědnost za sebe a svět, ve kterém žijí
- jsou motivováni k tomu, aby se aktivně podíleli na řešení místních problémů a přispívali k řešení problémů na regionální, národní i mezinárodní úrovni, a to i v situacích, ze kterých jim neplynou přímé výhody
- jsou si vědomi výhod spolupráce s ostatními lidmi
- respektují odlišné názory a pohledy na svět
- jsou solidární s lidmi žijícími v těžkých podmínkách
(dostupné na <http://www.varianty.cz/index.php?id=8>, 29. 2. 2012)

1.2 Rozvojové cíle tisíciletí

„Vynaložíme maximální úsilí na to, abychom osvobodili všechny muže, ženy i děti z drtivých a ponižujících podmínek extrémní chudoby, kterými je v současnosti vystavena více než miliarda lidí. Jsme odhodláni každému poskytnout právo na rozvoj a osvobodit celý lidský rod od nedostatku“. (Deklarace tisíciletí, září 2000)

V roce 2000 na Summitu tisíciletí všech 189 členských států OSN spolu s Vatikánem a Švýcarskem ztvrdilo své odhodlání bojovat s extrémní chudobou a odstranit její příčiny a následky. Vzniklo 8 Rozvojových cílů tisíciletí, které jsou rozpracovány do osmnácti úkolů. (srovnej: RCT, 2000)

1. Odstranit chudobu a hlad

Úkol 1: Do r. 2015 snížit na polovinu počet lidí, kteří žijí z příjmu nižšího než 1 USD na den.

Úkol 2: Do r. 2015 snížit na polovinu počet lidí trpících hladem.

2. Dosáhnout základního vzdělání pro všechny

Úkol 3: Do r. 2015 zajistit, aby děti všude na světě mohly dokončit základní školu.

3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti

Úkol 4: Do r. 2005 odstranit nepoměr pohlaví v základním a středním školství, do r. 2015 na všech úrovních vzdělávacího systému.

4. Snížit dětskou úmrtnost

Úkol 5: Do r. 2015 snížit o 2/3 úmrtnost dětí do věku pěti let.

5. Zlepšit zdraví matek

Úkol 6: Do r. 2015 snížit o 3/4 míru mateřské úmrtnosti.

6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi

Úkol 7: Do r. 2015 zastavit a omezit šíření HIV/AIDS.

Úkol 8: Zastavit a zvrátit šíření malárie a ostatních nemocí.

7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí

Úkol 9: Zabránit ztrátám přírodních zdrojů a biodiverzity.

Úkol 10: Snížit na polovinu počet lidí, kteří nemají přístup k pitné vodě.

Úkol 11: Do r. 2020 dosáhnout výrazného zvýšení kvality života alespoň 100 miliónů obyvatel slumů.

8. Budovat světové partnerství pro život

Úkol 12: Rozvíjet obchodní a finanční systém založený na jasných pravidlech, usilovat rozvoj a snižování chudoby.

Úkol 13: Řešit specifické potřeby nejméně rozvinutých zemí, odpuštění jejich dluhů, štedřejší poskytování rozvojové pomoci.

Úkol 14: Řešit specifické potřeby vnitrozemských rozvojových zemí a ostrovních států.

Úkol 15: Komplexně řešit problém zadlužení s cílem zajistit dlouhodobou udržitelnost dluhů zadlužených zemí.

Úkol 16: Ve spolupráci s rozvojovými zeměmi vytvořit a realizovat strategie směřující k zajištění slušné a produktivní práce pro mladé lidi.

Úkol 17: Poskytnout přístup k základním lékům v rozvojových zemích.

Úkol 18: Zpřístupnit rozvojovým zemím výhody nových technologií především v informační a komunikační oblasti.

Ačkoliv tyto cíle jsou kritizovány pro opomenutí určitých témat, velkým úspěchem je už jen ten fakt, že se 191 států světa shodlo a zavázalo se k jejich plnění.

(Nádvorník, Volfová 2004)

1.3 Témata globálního rozvojového vzdělávání

Během studia různých dokumentů, odborné literatury a webových stránek organizací, které se zabývají GRV, lze dojít k stěžejním tématům:

- Globalizace - označuje soubor procesů, které vytvářejí, rozšiřují a násobí celosvětové závislosti a výměny a zároveň způsobují, že si lidé stále více uvědomují vztahy a propojení mezi věcmi blízkými a vzdálenými. Předmětem diskuzí jsou pozitivně i negativně vnímané důsledky různých globalizačních procesů.
- Fair Trade - je spravedlivý nebo také alternativní obchod, jehož cílem je zlepšit podmínky znevýhodněných výrobců z rozvojových zemí. Řešením by mělo být poskytnutí rovnoprávných podmínek pro výrobce a lepší povědomí o jejich situaci.
- Gender a rozvoj - představuje soubor sociálně a kulturně daných rozdílů mezi muži a ženami. Dochází k diskriminaci žen, které nemají stejný přístup ke vzdělání jako muži, mají malou možnost podílet se na rozhodování o veřejných věcech a jsou více zasahovány s chudobou.
- Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce - toto téma si klade za úkol uvědomit si rozdílnost mezi humanitární pomocí, která je bezprostřední krátkodobá a pomáhá uspokojit základní životní potřeby. Rozvojová spolupráce se zabývá širšími tématy sociální a ekonomické nerovnováhy ve světě a jejím nejvýznamnějším cílem je snížit počet lidí žijících v extrémní chudobě.
- Chudoba - se v současné době považuje za jeden z největších problémů globalizovaného světa. Je snaha o zmírnění jejich dopadů i v oblasti nebezpečných jevů jako je růst kriminality, konflikty, mezinárodní terorismus.
- Konflikty - jsou často zapříčiněny kombinací několika faktorů, mezi které patří boje o moc, touha po ovládnutí bohatství např. nerostných surovin, zesílení náboženského nebo etnického napětí.
- Lidská práva - snahou je prosazovat lidskou svobodu, která lidem umožňuje žít podle jejich představ. Boj proti porušování lidských práv je základní podmínkou lidského rozvoje.
- Lidský rozvoj - se definuje jako proces vedoucí ke zlepšování kvality lidského života v oblasti sociální, ekonomické, kulturní a politické.
- Mezinárodní instituce - Mezinárodní měnový fond (MMF), Světová banka (SB) a Světová obchodní organizace (WTO) se staly symbolem ekonomické globalizace a

rozvojové spolupráce. Významnou úlohu v této oblasti má Organizace spojených národů (OSN).

- Migrace - se zabývá lidmi, kteří dlouhodobě nebo trvale žijí mimo svoji rodnou zem a k migraci je většinou vedly závažné důvody ekonomické, politické, demografické, ekologické nebo psychické.
- Mezinárodní dluh - dluhy států ohrožují přímo jejich existenci a vedou ke stále větší chudobě. Nedostatek kapitálu pramenící s dluhů znemožňuje ekonomický rozvoj, ale omezuje i přístup ke vzdělání a k základním lidským potřebám.
- Populační vývoj - na začátku třetího tisíciletí představuje jeden z hlavních problémů lidstva.
- Světový obchod - významně ovlivňuje rozvoj jednotlivých zemí a oblastí. Dochází k propojování trhů, globálnímu oběhu informací, zboží, peněz, přesouvání kapitálu, surovin a výrobků z jednoho kontinentu na druhý konec světa.
- Vzdělání - dramaticky roste jeho úloha jako celoživotního procesu. Nejde jen o vyšší vzdělání, ale hlavně o vzdělání základní, které je mnohým lidem na světě nedostupné.
- Zdraví - je hlavním předpokladem pro příznivý vývoj jedince i celé společnosti. Nerovnoměrné rozdělení světa se odráží i v této oblasti, zdraví a zajištění dostatečné zdravotní péče je v chudých zemích výrazně horší než v bohatých zemích. V chudých zemích je obyvatelstvo zasaženo i různými epidemiemi a pandemiemi, kterým lze lehce předejít.
- Životní prostředí a udržitelný rozvoj - jde o rozvoj, který umožňuje lidstvu uspokojit své potřeby, aniž by narušilo práva a potřeby budoucích generací. Problémy jsou v ekologických hrozbách jako je například rozšiřování pouští, vymírání živočišných a rostlinných druhů nebo globální oteplování.

1.4 Metody vhodné pro GRV

Metody používané při GRV vyžadují aktivní zapojení žáků, počítají s jejich vzájemnou spoluprací, jedná se o interaktivní vzdělávání, které má za cíl podpořit u dětí zájem a zvědavost.

- Brainstorming - kreativní skupinová technika, jejímž cílem je rychle získat co nejvíce nápadů, názorů, nový náhled na problém a jeho možné řešení. Je to aktivita vhodná k nastartování přemýšlení. Důležité je povzbudit účastníky k aktivnímu zapojení, nápady jsou zapisovány na tabuli nebo flipchart.

- Brainwriting - obdoba brainstormingu, také jde o sběr nápadů, názorů, podnětů, ale probíhá písemnou formou. Je to metoda vhodná pro překonání studu, obav sdělit své nápady skupině nahlas, přiměje k zapojení i méně aktivní účastníky.
- Diskuse v kruhu - metoda pro usnadnění a rozproudění skupinové diskuse. Cílem je, aby se každý mohl vyjádřit k tématu, získal prostor pro svoje vyjádření. Tento způsob práce rozvíjí komunikační dovednosti a posiluje vztahy v kolektivu.
- Myšlenková mapa - je to technika, kterou využíváme pro grafické znázornění myšlenek, řešení problémů. Do středu papíru napíšeme téma, další dílčí témata píšeme kolem středu a spojujeme čarami s hlavním tématem. Pro větší zajímavost a přehlednost je dobré používat i obrázky, symboly, psát barevně.
- Vzájemné vzdělávání - účastníci předávají svoje znalosti k určitému tématu svým vrstevníkům.
- Řazení podle priorit - metoda s cílem vyjasnění názorů a povzbuzení debaty ve skupině
- Simulační hry - umožní prožít podobný zážitek skutečnosti.
- Kooperativní aktivity - ve dvojicích nebo ve skupinách, učí spolupráci, připravují na praxi práce v týmu.
- Volné myšlení a psaní - podporuje spontánní přemýšlení.

2 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Praktickou část své bakalářské práce jsem realizovala v Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež Domek v Čáslavi. Proto bych v této části své práce chtěla blíže seznámit s těmito zařízeními obecně.

2.1 Ukotvení služby v legislativě

Pro nízkoprahová zařízení pro děti a mládež je východiskem zákon o sociálních službách 108/2006 Sb. a vyhláška 505/2006 Sb. § 27

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - §62 108/2006 Sb.

(1) Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit ji lépe e orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.

(2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,*
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,*
- c) sociálně terapeutické činnosti,*
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež - vyhláška 505/2006 Sb. §27

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež obsahují tyto úkony:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti:*
 - 1. zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity,*
 - 2. pracovní výchovná práce s dětmi,*
 - 3. nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností,*
 - 4. zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání.*
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím: aktivity umožňující lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí*

c) sociálně terapeutické činnosti: socioterapie, jejíž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních dovedností podporující sociální začleňování osob,

d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:

1. pomoc při vyřizování běžných záležitostí,

2. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob.

Ze zákona vyplývá, že NZDM je sociální služba, včetně volnočasových aktivit.

(srovnej Herzog, 2008, s. 3, 15)

2.2 Princip nízkoprahovosti

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež realizují své služby tak, aby byla umožněna maximální dostupnost, snahou je odstranit časové, prostorové, psychologické a finanční bariéry.

- Zařízení vytváří prostředí, které je svým charakterem a umístěním blízké přirozenému prostředí cílové skupiny - vybavení NZDM je standardní, snaží se vyhovět potřebám okruhu osob, je přístupné i dojíždějícím uživatelům.
- Pasivita nebo názorová odlišnost není důvodem pro omezení přístupu do střediska, uživatel se nemusí zúčastňovat nabízeného programu.
- Uživatel má možnost zůstat v anonymitě. Jakákoliv dokumentace obsahující osobní údaje je vedena se souhlasem uživatele a má právo do ní nahlížet.
- Pro užívání služby není podmínkou členství nebo jiná registrace. Pravidelná docházka není podmínkou, uživatelé mohou přicházet a odcházet ze střediska v rámci otevíracích doby podle svých potřeb.
- Služba je poskytována bezplatně.
- Zařízení může využít kdokoliv z cílové skupiny bez omezení, pokud svým chováním neomezuje a neohrožuje sám sebe, ostatní uživatele nebo pracovníky.

3 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Domek

NZDM Domek je součástí středisek, které patří pod Oblastní charitu Kutná Hora, která je humanitární zařízení římskokatolické církve založené za účelem poskytování pomoci člověku. Charita pomáhá lidem, kteří jsou v nouzi, vyloučení a nepřijímání společností. Těmto stavům se snaží také předcházet. Oblastní charita poskytuje služby v 7 střediscích v Kutné Hoře a Čáslavi. Organizace existuje již 16 let. Má pověření k sociálně právní ochraně dětí. Její aktivity jsou dlouhodobé a neustále se vyvíjí dle situace a potřeb uživatelů.

Cílem činnosti pracovníků je, aby člověk mohl s potřebnou pomocí prožít život v sepeřtí s rodinou, přáteli a známými tam, kde se cítí doma. Rodičům je nabízena socioterapie, jejíž poskytování vede k rozvoji a udržení osobních i sociálních schopností, které podporují sociální začleňování. Pracovník posiluje spojení rodin s naší organizací, školami a jinými institucemi, aby došlo ke zlepšení podmínek cílové skupiny.

Domek je zařízení neboli nízkoprahový klub, tedy místo, kde mohou děti a mladí lidé najít podporu a pomoc, ale také zábavu a prostor pro vlastní aktivity. Cílem našeho zařízení je minimalizovat možný vliv sociálně-patologických jevů, se kterými se potýká naše společnost. Do střediska dochází převážně romská komunita a děti ze sociálně slabších rodin.

3.1 Poskytované služby

3.1.1 Předškolní klub

Předškolní klub, dále PK, Domek je určen pro děti ve věku od 3 do 7 let, které nemohou chodit do MŠ z důvodů ekonomických nebo sociálních. Docházka do klubu je zdarma, platí se pouze 60 Kč na hygienické potřeby. Cílem je připravit děti, podobně jako ve standardní MŠ, na školní docházku a vstup do běžné ZŠ. K dětem se přistupuje více individuálně, protože klub je určen pouze pro 8 dětí.

Klub pracuje podle školního vzdělávacího programu. Cílem je rozvíjet samostatnost dětí, předávat a zprostředkovávat životní zkušenosti v přirozeném prostředí vrstevníků a tím klást základy celoživotního vzdělávání. Uspokojovat individuální potřeby ze sféry citové, fyzické a rozumové tak, aby hlavním krédem byla POHODA.

Klub bere v úvahu prostředí, v kterém dítě žije. Snaží se kompenzovat eventuální nedobré vlivy rodiny, klub navštěvují i děti z romských rodin, tak je třeba brát v úvahu i jejich speciální potřeby a zvyky.

Rozdíl mezi běžnou MŠ a klubem je i v délce docházky. Děti docházejí pouze na 3,5 hodiny, nosí si sebou svačinu a na oběd odcházejí domů. PK se nachází pouze v jedné místnosti, ke které přiléhá malá kuchyňka, používaná na vaření čaje a mytí nádobí. Místnost je vybavena běžným vybavením vhodným pro tuto věkovou skupinu, hračky a pomůcky se doplňují v závislosti na finančních podmínkách nebo dary od lidí. Stálou pracovnící je pouze jedna pedagožka, absolventka VOŠ pedagogického zaměření. Zastupovat jí může vedoucí nebo pracovnice v sociálních službách.

Problémem je neexistence zahrady, protože PK sídlí na faře kostela, ale ve městě jsou 2 nová hřiště pro děti, vybavená sportovními prvky, nedaleký lesopark a rybník

3.1.2 Volnočasové aktivity

Navazující službou jsou odpolední volnočasové aktivity a doučování určené dětem od 6 do 15 let nebo do ukončení ZŠ. Jde o děti, které se nemohou nebo nechtějí zapojit do standardních volnočasových aktivit. Poskytujeme jim i jejich rodičům odbornou pomoc a podporu, snažíme se tím předcházet jejich sociálnímu vyloučení. Domek nabízí možnost připravit se na vyučování, napsat úkoly, nechat si vysvětlit učivo, ale smyslem je i zlepšení komunikace mezi školou a rodinou. Často ani rodiče nevědí, co po nich škola požaduje a proto mají možnost se přijít poradit. Dětem nabízíme různé formy zábavy a umožňujeme jim

smysluplně trávit volný čas, podporujeme jejich vlastní aktivity a schopnosti zvládat obtížné životní situace vlastními silami.

Naši uživatelé mají k dispozici dvě klubovny vybaveny stolním fotbálem, počítači, stolními hrami apod. V Domku je i cvičná kuchyňka, kde jsou občasná odpoledne zaměřená na vaření. Pořádáme také příměstské a letní tábory.

3.1.3 Doučování

V našem středisku nabízíme pro docházející děti doučování předmětů v rozsahu učiva pro základní školy a doučování cizích jazyků. V současné době je největší zájem o angličtinu a ruštinu. Doučující jsou jednak pracovníce střediska a také studenti místních středních škol. Doučování je pro uživatele odpoledních volnočasových aktivit zdarma. Doučování probíhá formou individuálního přístupu. Rodiče dětí se nedokáží se svými dětmi učit, protože jsou často sami negramotní nebo mají absolvováno jen několik tříd základní nebo speciální školy. Cílem je zlepšit prospěch tak, aby se dítě udrželo na ZŠ a mělo možnost být přijato po ukončení základní školní docházky alespoň do učebního oboru.

3.1.4 Klub pěstounských rodin

Další službou střediska je klub pěstounských rodin zaměřený na pomoc rodinám formou předávání zkušeností a kontaktů. O činnosti klubu informuje nové uživatele OSPOD Čáslav a Kutná Hora a záleží pouze na potenciálních uživateli, zda naši službu využijí.

3.1.5 Sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Důležitou službou je sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, jejímž posláním je podpora rodin s dětmi do 15 let. V rámci těchto služeb nabízíme sociální a výchovné poradenství, informační servis, doprovod na úřady a pomoc při jednání, pomoc při vyřizování běžných událostí. Služba je poskytována jednak ambulantně ve středisku Domek, ale také v terénu, přímo v domácnostech rodin, které o pomoc požádají.

3.1.6 Denní režim a činnosti ve středisku Domek

Budova se nachází v centru města, v blízkosti náměstí. V okolí je park, který uživatelé využívají k hrám a k setkáním. Místní dostupnost je proto velmi dobrá.

NZDM Domek má stálou, pevně danou otevírací dobu.

Otevřeno pondělí - čtvrtek od 8.00 – 12.00 a 12.30 – 16.30

V pondělí až čtvrtek od 8.30 – 12.00 provozujeme předškolní klub, každý den v odpoledních hodinách volnočasové aktivity a doučování. V pátek je otevřeno pro individuální práci s uživateli, jinak v té době vyřizujeme administrativu, probíhají supervize, školení apod.

SASRD - práce s uživateli je individuální, záleží na dohodě s uživateli, na jejich časových možnostech.

Pro terénní službu je vyhrazena doba: ve dnech pondělí – čtvrtek v dopoledních hodinách. Uživatelé mohou využít ambulantní službu v otevíracích hodinách střediska po celý den. Práci s dospělými uživateli dáváme přednost v dopoledních hodinách.

NZDM Domek je otevřen po celý rok, kromě školního volna, kdy je uživatelům nabízen alternativní program v podobě výletů, příměstských a pobytových táborů a jednorázových akcí.

Otevírací doba je přizpůsobena potřebám a možnostem cílové skupiny (je otevřeno od 12.30 h, kdy končí uživatelům školního věku škola). Předškolní klub je otevřen pouze dopoledne, stejně tak preferujeme práci s dospělými uživateli v dopoledních hodinách.

Hlavním cílem je poskytování dětem z města Čáslavi a okolí ve věku od 6 do 15 let po celý školní rok bezpečný prostor pro aktivní a kvalitní trávení volného času. Jde nám o to, aby tyto děti netrávily čas po vyučování na ulici, protože jejich rodiče je neposílají do družiny nebo na různé kroužky z důvodů, že na ně nemají peníze nebo ani nechtějí, aby děti tyto aktivity navštěvovaly. Jedná se o cílovou skupinu, která u většinové společnosti nemá právě pozitivní mínění. Tady se cítí dobře a jakoby „ve svém“. Chceme, aby děti ze sociálně znevýhodněného prostředí měly po škole kam jít, pohrát si s kamarády, napsat si úkoly a připravit se na vyučování.

Volnočasové aktivity a doučování probíhají od pondělí do čtvrtka od 12.30 do 16.00 hod. Začínáme prakticky ihned po vyučování a končíme v 16.00 hod., protože nechceme, aby rodiče měli pocit, že oni už se nemusí o své děti starat.

Při pobytu ve středisku musí děti udržovat daná pravidla, se kterými jsou v průběhu roku stále seznamováni.

Doučování je nabízeno jak dětem se slabým prospěchem, tak dětem, které si chtějí udržet pěkný prospěch. S dětmi pracují jak pedagogové, tak externisté z řad studentů ze SŠ. Ti mají k dětem blízko věkem a děti si s nimi lépe rozumí a beru si z nich příklad.

Taktéž dětem i jejich rodičům vštěpujeme, že dobrým prospěchem dosáhne dítě kvalitnějšího vzdělání a bude tak mít lepší možnost uplatnit se na trhu práce.

Po příchodu do Domku se děti za pomoci pedagogů a externistů připraví na příští den na vyučování, napíší si úkoly a zopakují si probíranou látku nebo se učí na zkoušení, diktát aj. Pokud jejich domácí úkol vyžaduje informace pomocí internetu je jim práce na PC umožněna. Po učení si mohou za odměnu jít hrát na 15 minut hry na PC. Tento časový limit je jak z důvodů zdravotních, tak také aby se všechny děti stihly prostřídat.

Jakmile jsou děti naučené, mohou se zapojit do dalšího programu volnočasových aktivit. Jde o aktivity, které poskytují náplň volného času uživatelů, které nespadají do jiných výkonů NZDM. Existuje tato hierarchie aktivit:

- Základní jednoduché instrumentální aktivity, které uživatel realizuje z vlastní vůle, pracovníci pouze pomáhají nebo zprostředkovávají – např. poslech hudby, kreslení, hraní her, výtvarné činnosti – děti pravidelně vystavují své výrobky na výstavách.

- Složitější volnočasové aktivity – pracovníci NZDM při nich poskytnou podporu, pomoc (např. využívání PC a internetu)
- Akce, které iniciují sami uživatelé – např. turnaje ve stolním fotbale, šipkách apod. (1 x za týden)
- Akce, které slouží ke zpestření každodennosti nebo k propagaci zařízení - např. karneval, vaření, vánoční besídka, Tříkrálová sbírka. Zařazujeme i diskuse a besedy. Při jejich realizaci pomáhají peer aktivisté z místního Gymnázia a SOŠPg.

Náplň volnočasových aktivit se přizpůsobuje dění v životě dětí a pružně reaguje na jejich přání a potřeby. Oblíbenou aktivitou jsou výtvarné činnosti, protože děti své výrobky mohou vystavovat a vidí pozitivní ohlasy na jejich práci. Vědí tak, že jsou důležití. Nejoblíbenější činností je práce ve cvičné kuchyňce a příprava různého jídla. Samozřejmě, že pak i konzumace. Pro tyto děti je to i velmi často jediné teplé jídlo za celý den, protože jim rodiče většinou neplatí ani obědy ve školní jídelně a po vyučování chodí rovnou k nám do Domku. Jednou za měsíc pořádáme diskuse nebo besedy, navštěvujeme výstavy s různým zaměřením. Jedenkrát týdně si děti sami určí, co chtějí dělat a také si tuto akci sami, pokud jim na to síly stačí, uspořádají.

Činnosti ve středisku Domek a volnočasové aktivity a doučování probíhají již opakovaně již od roku 1999. Ze strany uživatelů je o nabídku volnočasových aktivit a doučování dlouhodobý a stálý zájem. Během roku Domek navštíví 110 přímých zájemců o naše služby.

Přínos naší činnosti je v minimalizaci nežádoucích jevů u dětí v lokalitě města Čáslav a jeho okolí. Děti se naučí lépe využívat svůj volný čas, mohou se realizovat v různých aktivitách, mohou se setkávat v bezpečném prostoru. Nacházejí zde své kamarády, pozitivní vzory v chování dospělých, mohou s nimi navázat důvěrnější vztahy, které jim v rodinách často chybí. Děti z cílové skupiny se zpravidla nevěnují jiným volnočasovým aktivitám, nabídka střediska je pro ně jedinou možností.

3.2 Materiálové zabezpečení

Domek se nachází v pronajatých prostorách na faře Československo-husitské církve v Čáslavi.

V přízemí je k dispozici herna pro děti, vybavená novým skříňovým nábytkem, dětskými stolky a židličkami a televizním stolem. Dále je vybavena elektronikou a to televizním přijímačem, DVD a HIFI věží. Herna je vybavena různými hračkami a dalšími herními prvky jako např. relaxačním stanem s míčky, dětskou kuchyňkou a kobercem s

dopravní tematikou. Dále je možnost využití sportovního vybavení – gymnastické míče, kolečkové brusle, koloběžky, obruče aj.

Přístupová místnost slouží jako šatna pro děti, je zde kuchyňský kout.

Poslední místností v přízemí je kancelář pro vedoucí střediska a pedagoga. Je vybavená zánovními skříněmi, dvěma PC stoly, dvěma kancelářskými židlemi, jednou PC sestavou a notebookem s připojením na internet a tiskárny, pevnou telefonní linkou.

V přízemí se dále nachází hygienické zařízení s umyvadlem s teplou a studenou vodou a přístupové schodiště do patra.

V patře se nachází hygienické zařízení, místnost pro ukládání výtvarného materiálu a čtyři místnosti.

První místnosti je vybavena PC stolem, židlí, PC sestavou s připojením na internet, dvěma křesly a stolkem.

Druhá místnost slouží jako klubovna. Je vybavena rozkládacím stolem, čtyřmi židlemi, několika malými židličkami, stolkem, skřínkou, křeslem, HIFI věží, stolním fotbalem.

Třetí místnost slouží jako herna. Je vybavena PC stolem, židlí, křeslem, sedací soupravou, stolkem, PC sestavou připojenou na internet.

Poslední místnost slouží jako zázemí pedagogů a cvičná kuchyňka. Je vybavena rohovým stolem a PC s připojením na internet, uzamykatelnou skřínkou na dokumenty, knihovnou, kuchyňskou linkou se sporákem, varnou konvicí a mikrovlnou troubou, rozkládacím stolem a čtyřmi židlemi.

Středisko Domek vlastní rovněž vlastní knihovnu s odbornými, naučnými a dětskými knihami. Je vytápěno plynovým topením. Celkový dojem střediska působí příjemným dojmem. Stěny jsou natřeny pastelovými barvami, doplněny dětskými motivy a výtvary. Působí pestrým a vzdušným dojmem.

3.3 Finanční zabezpečení

Středisko je financováno z více zdrojů: dotace MPSV a MŠMT, dotace města Čáslav, Nadace Pro radost, nadace Pomozte dětem, sponzorské dary.

3.4 Propagace

Zařízení má vypracované písemné informační materiály. Jedná se o letáky, které obsahují základní informace o službě, kontakty, provozní informace a informaci o donátorech. Dalším písemným materiálem jsou plakáty, které se vztahují k jednotlivým akcím.

- letáky jsou distribuovány do ZŠ v Čáslavi a v Kutné Hoře,
- letáky jsou k dispozici ve spolupracujících institucích (OSPOD, PPP)
- plakáty o akcích jsou vyvěšeny ve školách, na veřejných místech (MěÚ, knihovna)
- jednorázové akce propagujeme v místním a regionálním tisku – Čáslavské noviny, Kutnohorský deník, Obzory Kutnohorska, Mladá fronta Dnes, v charitních novinách – IKD, Caritas.

Informace o zařízení a nabídce služeb jsou umístěny na webových stránkách organizace - www.charita.kh.cz.

Jednorázové akce propagujeme na webových stránkách informačního centra v Čáslavi www.meucaslav.cz, na webových stránkách regionu – www.kutnohorsko.cz. Oblastní charita Kutná Hora vydává každoročně výroční zprávu o své činnosti. Tato zpráva obsahuje všechny náležitosti. Je zdrojem informací o službách a zdrojem informací o hospodaření organizace.

Je distribuována všem donátorům, spolupracujícím organizacím, soukromým osobám apod. Zpráva je též dostupná v elektronické podobě na www.charita.kh.cz.

Informace do výroční zprávy za jednotlivá zařízení (služby) zpracovávají vedoucí těchto zařízení. Výroční zpráva za příslušný kalendářní rok je vypracována do konce 4. měsíce následujícího kalendářního roku.

3.5 Problémy

Mezi největší problémy našeho střediska patří nevyhovující prostory pro volnočasové aktivity. Jedná se hlavně o prostor - dochází velké množství dětí, které musíme i odmítat. Ale zase velkou výhodou je umístění střediska, které je blízko náměstí a škol.

Financování střediska je dalším velkým problémem, ale to je problém i u jiných sociálních služeb.

Setkáváme se s tím, že veřejnost se domnívá, že služby jsou určeny pouze romským dětem. Jistě je to tím, že k nám opravdu dochází většina romských dětí. Týká se to předškolního klubu i odpoledních volnočasových aktivit.

3.6 SWOT analýza střediska Domek

Pro zajímavost a lepší informovanost o našem středisku Domek jsem vytvořila tuto SWOT analýzu.

S – silné stránky

- Dostatečný počet kvalifikovaných pracovníků
- Využívání externistů a dobrovolníků
- Stabilní spolupracující kolektiv zaměstnanců střediska
- Inovace a zavádění nových projektů
- Jediná služba tohoto druhu ve městě
- Zvyšování kvalifikace pracovníků dalším studiem (VŠ)
- Široká nabídka služeb pro děti od 3 – 15 let i jejich rodiče
- Pořádání letních a příměstských táborů

W – slabé stránky

- Nedostatečné ohodnocení pracovníků
- Nízká prezentace našeho zařízení na veřejnosti
- Zastaralé technické vybavení
- Nespolehlivost rodičů (PK)
- Stereotypní způsob žádání o finanční prostředky – projekty
- Nízká aktivita dětí podílet se na programu NZDM
- Problémové sociální složení klientů
- Nedostatečná komunikace mezi vedením a pracovníky

O – příležitost

- Kvalitnější spolupráce s městem, rodiči
- Častější prezentace střediska na veřejnosti
- Rozšiřování vzdělanosti pracovníků ve středisku
- Větší přizpůsobení odpoledních aktivit zájmů dětí
- Společné akce střediska s veřejností
- Možnost spolupráce s jinými zařízeními a organizacemi
- Propracovanější způsob žádání o finanční podporu
- Větší propagace v místních novinách, školách (besedy)
- Vytvořit atraktivnější prostředí střediska

T – hrozby

- Nedostatek finančních prostředků
- Nedostatek klientů využívající naše služby
- Zvyšující se nároky na administrativu
- Negativní mediální obraz nízkoprahových zařízení a jejich klientů
- Absence mužských pracovníků ve středisku
- Nevyhovující materiální vybavení
- Nevyhovující prostory z hlediska hygieny a prostoru
- Špatná dopravní dostupnost
- Změna pracovníka na pozici vedoucího

4 Průzkum v jiných nízkoprahových zařízeních

Při vypracování této práce jsem si položila otázku, zda se tématem globálního rozvojového vzdělávání zabývají i jiná nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a používají při své práci. Oslovila jsem je emailem nebo telefonickým dotazem ve znění:

Pracuji v NZDM Domek Čáslav a nyní připravuji bakalářskou práci na téma "Zavádění globálního rozvojového vzdělávání do NZDM". Mohu se zeptat, jestli někdo z Vašich pracovníků používá metody a aktivity GRV ve Vašem NZDM?.

Takto jsem oslovila 34 nízkoprahových zařízení, 10 telefonicky a 24 emailem. Na všechny telefonické dotazy jsem dostala odpověď, že GRV ve svém zařízení nepraktikují a ani ho neznají. Na emailové dotazy jsem dostala 13 odpovědí, v kterých jsem se dozvěděla, že GRV neznají a nepoužívají při své práci, 1 zařízení ukončilo svoji činnost a od 10 zařízení jsem odpověď neobdržela. Příjemně mě překvapil zájem několika NZDM o získávání informací o GRV, o možnosti vzdělávání v této oblasti.

Pro zajímavost zde uveřejňuji některé emailové odpovědi oslovených zařízení:

Dobrý den,

tuto metodu nepoužíváme a popravdě o ní ani nic nevím. Je někde nějaký zdroj alespoň základních informací?

Jistě zajímavá je také další obsáhlá odpověď:

Myslím si, že vždy je velmi důležité vědět, jaké informace daná cílová skupina potřebuje vědět, resp. chce vědět - jaké jsou okruhy jejich zájmů. A samozřejmě vzít také v potaz, co je cílem daného zařízení.

My se hodně zaměřujeme na lokální témata a převážně orientovaná na prevenci sociálně patologických jevů (taková je společenská zakázka a také mnohdy i zakázka "našich" dětských a mládežnických klientů), protože považujeme za nadbytečné informovat děti o tom, že v rozvojových zemích děti nemají pitnou vodu, když ony samy žijí mnohdy v dost drsných podmínkách a mají úplně jiné starosti. Naše cílová skupina jsou děti a mládež od 6 do 21 let, ale náš "průměrný klient" je tak ve věku 10 let. Zatím se nám ještě nechce "děsit" je hrůzami, které zažívají děti v jiných částech planety, když mají obtíže představit si jen to, co je za hranicemi jejich sídliště či města.

Jak jsem řekla, zaměřujeme naše aktivity na lokální problémy a k těm, které se možná trochu přibližují Vaším cílům, Vám mohu něco málo říct:

Máme aktivitu, při níž jednou v týdnu na hodinu chodíme s dětmi ven, ony nosí trička s logem organizace a pomáhají městu, aby bylo čistší. V této podobě jde především o to, že děti sbírají odpadky. Mají pak pocit, že i ony se mohou nějakým způsobem podílet na změně prostředí.

Na tento projekt navazujeme "pokusy" o environmentální výchovu - používáme vlastních zdrojů a připravujeme si témata sami, ale zveme si i lektory, kteří dětem vyprávějí např. o lesích a jejich obnově.

Dalším tématem jsou lidská práva - měli jsme projekt, který byl zaměřen na české dějiny.

Jak vidíte, tak se musíme držet opravdu při zemi, potřebujeme, aby se klienti našeho zařízení dokázali orientovat alespoň ve "svém" světě. Témata ohledně chudoby a světových epidemií, nerovnosti pohlaví, rozšiřující se globalizaci atd. jdou zcela mimo ně, a když se realizovalo např. kreslení tibetské vlajky, tak děti byly informovány o smyslu akce, ale pro ně měla ona aktivita spíše arteterapeutický efekt.

Metody, které jsou v dokumentu popsány, samozřejmě hojně využíváme, ale při aktivitách zaměřených na prevenci SPJ, nikoli v oblasti problematiky rozvojových zemí. Takže Vás asi zklamám, ale odpověď na Vaši původní otázku je záporná. Pokud budete potřebovat nějaké další informace, neváhejte a obraťte se na mě.

Připojuji další odpovědi oslovených středisek:

Dobrý den,

pracuji v středisku Charity - nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež - Klubu Nezbeda jako vedoucí a sociální pracovník. S metodami a aktivitami GVR pro NZDM jsem se nesetkala, je to pro mě nový pojem.

Dobrý den, tato metoda nám není známá. Pokud to však bude možné, rádi se o ní dozvíme více.

Děkujeme a přejeme hodně úspěchů.

Výsledkem tohoto malého průzkumu je, že globální rozvojové vzdělávání se v nízkoprahových zařízeních nepoužívá, pracovníci jej neznají, ale některé zaujalo a rádi by GRV zařadili do svého programu.

Příloha 1: seznam oslovených nízkoprahových zařízení pro děti a mládež

Praktická část

V praktické části bych chtěla představit projekt, který vznikl na základě zkušeností a víceletého zařazování aktivit a témat z globálního rozvojového vzdělávání do NZDM Domek. Při psaní projektu jsem vycházela ze svých zkušeností s dětmi a prostředím v našem středisku.

5 Projekt - Zavádění globálního rozvojového vzdělávání do nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Domek v Čáslavi

5.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je poskytování dětem z města Čáslavi a okolí po celý školní rok bezpečný prostor pro aktivní a kvalitní trávení volného času. Zajímavými aktivitami je motivovat k tomu, aby netrávily čas po vyučování na ulici, protože jejich rodiče je neposílají do družiny nebo na různé kroužky z finančních důvodů nebo se o své děti a jejich volný čas nezajímají. Tímto projektem rozšiřujeme naše odpolední volnočasové aktivity o zajímavá témata a aktivity, snažíme se o smysluplné a aktivní trávení volného času dětí. Víme, že oblast GRV je velice široká a týká se mnoha oblastí a témat našeho života.

Globální rozvojové vzdělávání je pokusem o rozšíření cílů, které NZDM má. Děti by měly získat znalosti o tématech, jako jsou humanitární a rozvojová pomoc, ekologické problémy, chudoba, lidská práva či vzdělání. Důležitý je i rozvoj dovedností a schopností učit se řešit různé problémy v konkrétní situaci. GRV by mělo vést i k formování postojů a hodnot vedoucích k aktivnímu podílení se a přijmutí zodpovědnosti za vlastní budoucnost a uvědomění si rozdílů v místní, regionální, státní i mezinárodní úrovni. Důležité je, aby děti prostřednictvím GRV nejen získali znalosti o globálních tématech, ale osvojili si i dovednosti jako vyhledávat další doplňující informace, pracovat s nimi, na jejich základě si vytvářet svůj vlastní názor.

Naším cílem je přiblížit dětem problémy současného světa, učit se být aktivní a respektovat odlišné názory. Je důležité, aby se děti zamyslely nad tím, že svět je jeden celek, do kterého patří a učily se vzájemné spolupráci. Chceme, aby se děti aktivně podílely na vyhledávání a třídění informací. I proto se snažíme, aby se děti aktivně naučily využívat informační a komunikační prostředky a technologie.

5.2 Cílová skupina

Děti ve věku 6 - 15 let, které docházejí do střediska Domek. Většina dětí pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí, které jim neumožňuje harmonické rozvíjení osobnosti. Rodiče těchto dětí se jim nedokáží věnovat v oblasti školního vzdělávání, protože často jsou sami negramotní nebo mají absolvováno jen několik tříd základní nebo speciální školy.

Základ tvoří skupina 5 - 7 dětí, která do střediska dochází poměrně pravidelně, další děti by se připojovaly podle toho, jak přicházejí do střediska.

5.3 Časový harmonogram

Tento projekt byl naplánován na období leden 2011 - prosinec 2011.

Během celého roku probíhala aktivita „Kalendář významných mezinárodních dní“. Cílem tohoto projektu je při příležitostech „mezinárodních dní“ připomenout důležitá globální témata, kterými se zabývají mezinárodní organizace. Děti se dozvědí o fungování a existenci některých mezinárodních organizací a globálních problémech, prohloubí si základní vědomosti. Byly vybrány 2 – 4 významné dny v měsíci podle konkrétní situace ve středisku (počet dětí, pracovníků, externistů). Děti si mohou připravit předem, sehnat si pomocí knih, internetu zajímavosti k danému dnu. Mohou vymyslet i nějakou aktivitu za pomoci pracovníka střediska. Závěrem vytvoří např. koláž k danému tématu, výrobek z papíru, z přírodních materiálů, z odpadových materiálů.

U některých dnů je možnost napojit se na aktivity jiných neziskových organizací.

Další aktivity směřující k GRV byly zařazovány jednou za 14 dní podle tematických kapitol vycházejících z Rozvojových cílů tisíciletí. Tím se s nimi děti seznámí nenásilnou a zajímavou formou.

Během celého roku jsme měli možnost využívat nabídky Charity České republiky a pozvali jsme experta na rozvojovou problematiku. Děti tak měly možnost dozvědět se konkrétní a nejnovější informace a zeptat se na to, co je zajímavé.

Leden: klubová činnost a doučování, významné dny:

10. 1. Mezinárodní den tuleňů, lachtanů a velryb

MDG cíl 1. : Odstranit extrémní chudobu

- **Kdo je chudý** – cílem je názorně vysvětlit, co je chudoba a jak se rozlišuje. Za pomoci pracovního listu, mapy světa, článků diskutovat o tom, kdo je chudý.

- **Žít z jednoho dolaru** – cílem je, aby si děti představily, že více než miliarda lidí na Zemi žije méně než 1 dolaru denně. Za pomoci metody brainstormingu děti budou říkat, co potřebují k životu. Dále budou porovnávat, kolik jídla se dá za tuto cenu koupit u nás a v jiných zemích. Pedagog pak přidá seznam dalších věcí, které člověk potřebuje – např. peníze na nájem, školu léky apod.

Únor: klubová činnost a doučování, příměstský tábor, významné dny:

11. 2. Světový den nemocných

22.2. Mezinárodní den skautů

MDG cíl 2.: Dosáhnout základního vzdělání pro všechny

- **Škola jinak** – cílem je, abychom děti seznámili s poměry ve školách v jiných částech světa. Pracovník střediska ukáže dětem fotky škol z různých zemí světa a děti mají hádat, ke které zemi foto patří.

- **Proč některé děti nemohou chodit do školy** – cílem je, aby se děti zamýšlely nad důvody, proč i přes úmluvu OSN o právech dítěte nechodí ve světě děti někde do školy. Společně přečteme text „Proč nemohu chodit do školy“ a sepíšeme důvody.

Březen: klubová činnost a doučování, významné dny:

8. 3. Mezinárodní den žen

18. 3. Uklid'me svět

MDG cíl 3.: Rovnost pohlaví a posílení role žen ve společnosti

- **Může Jaya zůstat ve škole?** – cílem je, aby se děti zamyslely nad tím, proč někde ve světě nemohou chodit dívky do školy. Za pomoci předem připravených karet si zahrají scénku s různými rolemi.

- **Jak vypadá zemědělec** – cílem je, aby se děti zamyslely nad stereotypy, které se vážou k práci mužů a žen. Pracovník požádá děti, aby k různým profesím přiřadily muže nebo ženu. Bude následovat diskuse nad obrázky zemědělců se zaměřením na práci mužů a žen

- **Návštěva rozvojového experta ve středisku**

Duben: klubová činnost a doučování, významné dny:

2. 4. Mezinárodní den dětské knihy

8. 4. Mezinárodní romský den

22. 4. Den Země

MDG cíl 4.: Snížit dětskou úmrtnost a cíl 5.: Zlepšit zdraví matek

- **Spalničková záhada** – cílem je, seznámit děti s faktory, které ovlivňují zdraví dětí v rozvojových zemích. Vytvoříme 2 skupiny dětí, každá dostane obálky s texty „Fakta o spalničkách“. Základní otázkou je, proč v ČR děti na spalničky neumírají a proč v rozvojových zemích ano.
- **Fakta o vodě** – cílem je, aby si děti uvědomily souvislosti mezi přístupem k pitné vodě a zdravím. Seznámíme děti s textem „Fakta o vodě“ a můžeme společně spočítat, kolik dětí v našem městě by se nedožilo pátých narozenin.

Květen: klubová činnost a doučování, čarodějny den, významné dny:

3. 5. Den Slunce

15. 5. Mezinárodní den rodiny

18. 5. Mezinárodní den muzeí

31. 5. Světový den bez tabáku

MDG cíl 6.: Boj proti HIV/AIDS, malárií a jiným nemocem

- **Co potřebujeme, abychom byli zdraví?** – cílem je zamyslení nad základními potřebami, které podmiňují dobré zdraví. Pracovník střediska připraví na jednotlivých lístečcích seznam 20 věcí. Podle počtu dětí vytvoříme 2-3 skupiny, každá dostane seznam věcí a společně hrajeme hru „O zlých vetřelcích“. Musí si vybrat jen 10 věcí, které si smějí nechat. Pak musejí ještě 5 odevzdat. Následuje diskuse o tom, kterých pět věcí si nechali a proč.

Červen: klubová činnost a doučování, den dětí a vítání prázdnin, významné dny:

1. 6. Den dětí

5. 6. Světový den životního prostředí

16. 6. Den afrického dítěte

MDG cíl 7.: Zajistit udržitelný stav životního prostředí

- **Co se stane s našimi odpadky?** – cílem je zamyslet se nad problémem vzrůstajícího množství odpadu a o jeho třídění. Každé dítě vyplní test „Co je pravda o třídění odpadu“. Seznámíme děti s možností recyklace v ČR a jejím rozdílem v indickém slumu – článek, seznámení, co je slum. Závěrem pracovník seznámí se správnými výsledky testů.

- **Kde se to jídlo vzalo?** – cílem je, aby se děti zamyslely nad nesamozřejmostí dostatku jídla. Každé dítě dostane za úkol napsat, co dnes snědlo. Pak se zamyslíme společně na tom, kolik osob se podílelo na tom, aby se potravina dostala až k dětem.

Červenec a srpen – Letní pobytový tábor a příměstský pobytový tábor

Září: Klubová činnost a doučování, významné dny:

1. 9. Světový den míru
13. 9. Mezinárodní den čokolády
22. 9. Evropský den bez aut

MDG cíl 8: Budovat světové partnerství pro rozvoj

- **Závody – kdo víc** – cílem je, aby si děti uvědomily výhody a nevýhody soutěže a spolupráce. Přečtení textu „Mohou vydělat všichni“. Hra na páku.
- **Rozdělení zdrojů** – cílem je uvědomit si, jaké důsledky má nerovný přístup ke zdrojům. Rozdělíme děti do skupin, každá dostane materiál na stavbu věže. Každá skupina ale dostane jiný počet a skladbu materiálu. Následuje diskuse o řešení situace ve světě. Je na místě solidarita a dorovnávání nerovností?

Říjen: klubová činnost a doučování, příměstský tábor, významné dny:

1. 10. Mezinárodní den hudby
5. 10. Mezinárodní den učitelů
17. 10. Mezinárodní den boje proti chudobě

Globalizace a její projevy v každodenním životě

- **Piktogramy** – cílem je, aby si děti uvědomily kulturní shody a rozdíly, že co je běžné v jedné kultuře v jiné zemi je zvláštní. Seznámíme děti s pojmem piktogram. Rozdělíme do skupin, každá dostane deset piktogramů, mají za úkol říci, co piktogramy znamenají. Následuje diskuse.
- **Moje piktogramy** - Připomeneme aktivitu piktogramy – zopakujeme co je piktogram. Děti mají za úkol namalovat své nápady piktogramů. Děti mohou vymyslet i piktogramy, které budeme používat ve středisku. Vyhlásíme soutěž i sbírání fotografií piktogramů.
- **Návštěva rozvojového experta ve středisku**

Listopad: klubová činnost a doučování, významné dny:

10. 11. Světový den vědy pro mír a rozvoj

11. 11. Den proti drogám

21. 11. Světový den pozdravů

Opakování pojmů, s kterými jsme se po celý rok setkávali

- **Pojmy** – cílem je upevnění a shrnutí nových poznatků zábavným způsobem.

Děti rozdělíme do skupin. Rozdáme kartičky s nadepsanými pojmy /hlad, škola, nemoc, voda, zdraví apod./, jeden ze skupiny ztvárňuje pojem, ostatní hádají.

- **Návštěva Multikulturního centra v Praze**

Prosinec: klubová činnost a doučování, mikulášská a vánoční besídka, práce na závěrečné zprávě, významné dny:

1. 12. Světový den boje proti AIDS

11. 12. Mezinárodní den hor

20. 12. Mezinárodní den lidské solidarity

V prosinci se zaměříme na vánoční svátky u nás a ve světě

- **Oslavy u nás a ve světě** – cílem je seznámit se s různým pojetím Vánoc ve světě a u nás. Děti mají ve skupinách vyhledat pomocí internetu, knih a časopisů co nejvíce zvyků a tradic. Využijeme jich potom na vánoční besídce, kdy některé vyzkoušíme.

- **Vánoční cukroví** – vyzkoušíme pečení různých druhů cukroví – i recepty ze světa. Konzumace proběhne na vánoční besídce.

5.4 Personální zabezpečení

Ve středisku pracují tři pedagogické pracovnice, které mají středoškolské a vyšší odborné vzdělání. Do střediska docházejí instruktoři volnočasových aktivit a doučování z řad studentů SŠ, 1 dobrovolník, také student SŠ. Již máme navázanou spolupráci s Charitou České republiky a zveme k nám do střediska experta na rozvojovou problematiku, který seznamuje s tématy z oblasti GRV. Nová je pro nás spolupráce s Gymnáziem a SOŠPg v Čáslavi v oblasti práce s peer aktivisty. Jedná se o studenty, kteří předávají svoje zkušenosti a vědomosti mladším žákům především v oblasti protidrogové a mezilidských vztahů.

5.5 Aktivity

Z aktivit, které jsme během roku s dětmi realizovali, zde popisují 5. Jedná se o bližší seznámení s přípravou, realizací, ukazují výsledky práce dětí a jejich reakce.

5.5.1 Aktivita: „Povodeň“

Cíl: Seznámit se s obsahem nouzového zavazadla. Uvědomit si, co znamená krizová situace a humanitární pomoc.

Pomůcky: velký papír, fixy, papíry, pastelky, sbalené nouzové zavazadlo, přístup na internet

Časový rámec: odpolední aktivita

Věková skupina: děti od 6 – 12 let

Motivace:

Diskuse v kruhu – otevření tématu otázkami – Zažili jste někdy nějaké povodně? Co to je povodeň? Byli jste přítomni nějaké jiné krizové situaci, kterou je třeba požár? Pomáhali jste nějak, jakým způsobem? Pomáhal někdo jiný?

Odpovědi dětí byly, že povodeň nikdo přímo nezažil, ale znají z televize a vyprávění. Dva sourozenci zažili požár ve vedlejším domě, ale pomoci se neúčastnili.

Brainstorming, prioritizace:

Představte si, že se dozvíte, že se blíží povodeň. Jste vyzváni, že musíte během 30 minut opustit dům. Co byste si s sebou vzali za věci?

Děti říkají své nápady a ty se zapisují na velký

papír,
zapíše
vše, co
říkají.

se
dětí

Bouře

Pohybová aktivita – blíží se bouře, šustí listí – třeme dlaně o sebe, začínají padat první kapky – luskání prsty, bouře zesiluje – tleskáme dlaněmi, největší bouře, vítr – tleskáme, dupeme, kýveme ze strany na stranu, bouře začíná zeslabovat, až se zcela zklidní – děti se postupně přestávají vyjadřovat pohybem.

Cílem této aktivity je děti odreagovat, rozpohybovat, „vyřádit se“, aby se lépe soustředily na další práci.

Práce s PC

Určené dítě najde na internetové adrese http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/co_delat_v_pripade_povodne.html (13. 3. 2012) seznam, jak by mělo nouzové zavazadlo vypadat.

Ukázka sbalení nouzového zavazadla

Každé dítě má možnost vyzkoušet si batoh nést na zádech a vyzkoušet jeho tíhu. Potom postupně na stůl vyndáváme věci ze sbalení batohu, který představuje nouzové zavazadlo, a porovnáváme se seznamem na portálu Záchranný kruh.

Reflexe

Vracíme se k našemu seznamu, porovnáváme, sloučíme, škrtneme věci, které do seznamu nepatří. Vysvětlujeme proč je něco zbytečné a co je naopak nutné. Děti mají

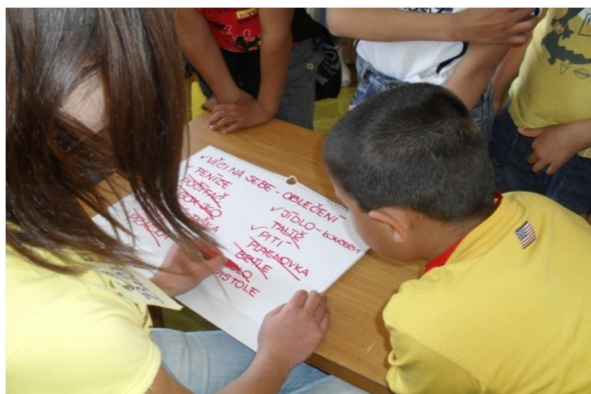
možnost vyjádřit své pocity a poznatky a vyjádřit se k tomu, zda je mohou v budoucnu využít osobně.

Soutěž

Každé dítě dostane papír a má nakreslit nějaký obrázek k tématu dnešního odpoledne a říci, proč nakreslil právě toto. Nejlepší obrázek dostane cenu za 1. místo.

Co je humanitární pomoc?

Děti mají za úkol se zamyslet, jaké přírodní katastrofy se v poslední době staly ve světě a ujasnit si pojem přírodní katastrofa a co vše do něj patří – zemětřesení, povodně, sesuvy půdy, požáry, tropické bouře, sucha, sopečný výbuch apod. Poté dostanou vysvětlení, co je humanitární pomoc (bezprostřední krátkodobá pomoc, která pomůže uspokojit základní životní potřeby), co je cílem humanitární pomoci (zachraňovat životy, snížit strádání) a kdy je

poskytována. Humanitární krize jsou události, které představují zásadní ohrožení zdraví, bezpečnosti velké skupiny lidí – epidemie, hlad, přírodní katastrofy, ozbrojené konflikty.

Závěr

V této činnosti jsem se snažila zpracovat a rozvinout jednu z aktivit související s rozvojovým vzděláváním. Myslím si, že odpolední činnost děti zaujala, i když se děti vydrží soustředit jen velice krátce. Problém jsem viděla ve věkové odlišnosti a v tom, že během činnosti děti přicházejí a odcházejí z Domku, což souvisí s principy nízkoprahovosti. Dětem končí různě škola, dojíždějí a pospíchají na autobus. Proto se všechny děti nezapojily do všech částí činností. Proto myslím, že při své práci nemohu využít pouze jednu formu vzdělávání, ale musím kombinovat a často i experimentovat. Musím také vybírat činnosti méně finančně náročné a takové, které nedávají úkoly dětem domů. Jednak ze zkušenosti vím, že děti docházejí do Domku velice nepravidelně a nemohu počítat ani s pomocí rodičů.

Přesto ale je možné s dětmi pracovat i v tomto zařízení novými způsoby a metodami na tak náročné a málo propagované téma, jako je právě „Rozvojové vzdělávání“

5.5.2 Aktivita: „Mezinárodní den skautů“

Cíl: Ukázat, poznat a vyzkoušet i jiné formy volnočasových aktivit, seznámit se se skautskou organizací, s jejím mezinárodním významem.

Motivace:

Seznámení s historií světového skautingu - zakladatelem je lord Robert Baden-Powell, představitel vojáků, jeho žena Olave, zakladatelka světového dívčího skautského hnutí a Ernest Thompson Seton. V roce 2012 se bude slavit 105 let světového skautingu a 100 let skautského hnutí v Čechách. Každý rok 22. února slaví skautky a skauti na celém světě Den zamyšlení. Den zamyšlení se zrodil v roce 1926 na Mezinárodní skautské konferenci v USA. Tématem Světového dne zamyšlení pro rok 2011 byl určen 3. z rozvojových cílů tisíciletí OSN: „empowering girl will change our world“ („posílení dívek změní náš svět“). Cílem tohoto dne zamyšlení je zvýšit povědomí o situaci znevýhodněných dívek a žen po celém světě, a posílit je, aby vystoupily proti nerovnosti.

(dostupné na <http://krizovatka.skaut.cz/zpravodajstvi/5760-materialy-ke-dni-zamysleni-2011>
25. 2. 2012)

Skauti a skautky mají své bratry a sestry v mnoha zemích světa, protože skauting je hnutí mezinárodní. Všechny spojují základní myšlenky, vyjádřené heslem, zákonem a slibem, které

se v jednotlivých zemích příliš neliší. Ve světě existuje několik skautských domovů, kde se pořádají různá setkání a semináře. (Břicháček, Gaydošová, 2001, s. 376)

Pomůcky:

Skautský kroj, krabička poslední záchrany, psací potřeby, papíry

Časový rámec:

Odpolední aktivita - 30 - 40 minut.

Věková skupina:

Děti ve věku 6 - 12 let, rozdělené do skupin po 2-3

Seznámení s krojem skautů a s jejich pozdravem:

čárek, tedy krátkých a dlouhých symbolů. Naučit se morseovku není lehké, proto existují pomocná slova pro její snadnější zapamatování.

Vlastní činnost: po místnosti jsou poschovávány šifry s napsaným vzkazem a děti mají pomocí tabulek s morseovkou vzkaz rozluštit. Vyhrává skupina, která první a dobře vzkaz rozluští.

Závěr:

Problém při realizaci těchto činností nastal hned ze začátku, protože přišlo málo dětí. Proto místo rozdělení do skupin pracovalo každé dítě samo, účastnila se jedna dívka a 3 chlapci ve věku 8 - 12 let. Při představování kroje bylo nejvíc otázek na barvu šátků a na význam nášivek, tzv. odborek.

Při první soutěži, zapamatování si věcí z krabičky poslední záchrany, vyhrál Mirek s počtem 13 věcí. Následoval ho Dominik s 12 věcmi.

Druhou soutěž, rozluštění vzkazu, vyhrála Kristýna, první rozluštila pozdrav Bud' připraven. Děti se všech činnosti účastnily se zájmem a počáteční problém byl vlastně výhodou, protože všechny aktivity probíhaly v klidu a děti se naučily nové a zajímavé věci, které do dnešního dne neznaly.

5.5.3 Aktivita: „Piktogramy“

Aktivita, která se jmenuje „Piktogramy“ ukazuje globalizaci a její projevy v každodenním životě.

Cíl:

Uvědomit si kulturní rozdíly a shody ve světě. To, co nám zdá zvláštní, může pro člověka vyrůstajícího v jiné zemi či kultuře znamenat běžné a normální věci. Uvědomit si důsledky těchto rozdílů a potenciál pro komické situace nebo konflikt, uvědomit si shodné potřeby lidí ve světě.

Pomůcky:

Definice piktogramu, text o Mezinárodním červeném kříži a ukázka jeho piktogramů, ukázka dalších piktogramů, papíry, pastelky

Časová dotace:

Odpolední aktivita 30 - 40 minut

Věková skupina:

Děti přicházející do střediska Domek ve věku 6 - 15 let

Motivace:

Lidé po celém světě se mohou domlouvat i pomocí grafických znaků, které znázorňují pojem nebo sdělení (slovo nebo informaci) obrazově. Typickým příkladem jsou dopravní značky. Tyto obrázky se jmenují piktogramy.

Vlastní činnost:

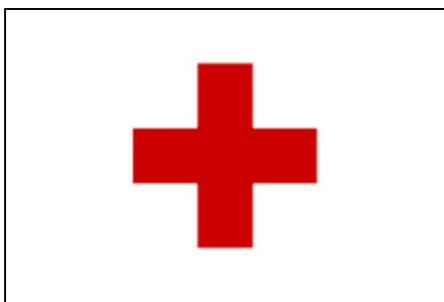
Podle počtu dětí, které přijdou do střediska, budou děti pracovat ve skupinách nebo jednotlivě.

Ukázka piktogramů Mezinárodního červeného kříže:

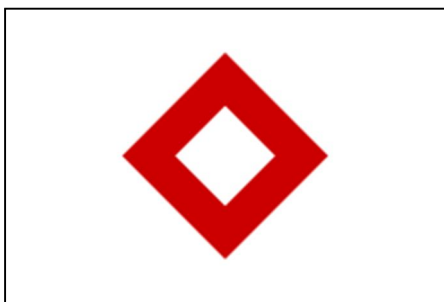
V úvodu této části přečtu dětem text o mezinárodním červeném kříži a ukáži symbol „Červený kříž“. Otázky k textu: znáte znak a jeho další podoby, proč existují, jak se jmenuje organizace v ČR.

Červený kříž je mezinárodní nezisková organizace, která se zabývá poskytováním humanitární pomoci a lékařské péče v oblastech, kde je to potřeba. Jedná se o oblasti zasažené přírodní katastrofou, válečným konfliktem, oblasti postižené chudobou a hladem apod. Červený kříž působí v 185 státech světa a jeho hlavní sídlo je ve švýcarské Ženevě. Protože se snaží respektovat i náboženské odlišnosti, vznikla pro muslimský svět obdoba, která se nazývá Červený půlměsíc, pro Izrael má vlajka také jinou podobu. Např. Japonsko používá vlajku červeného krystalu.

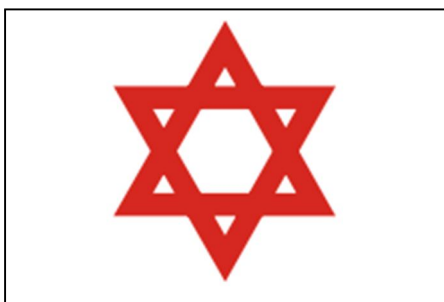
Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce pracuje podle těchto sedmi zásad: humanita, nestrannost, neutralita, nezávislost, dobrovolná služba, jednota, univerzálnost.

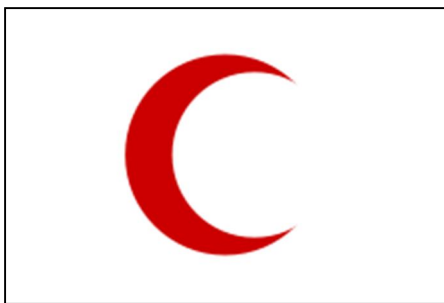
Vlajka Červeného kříže

Vlajka Červeného krystalu

Vlajka Magen David Adom používaná na území Izraele

Vlajka Červeného půlměsíce

Ukázka běžných piktogramů:

Každá skupina dostane deset piktogramů a jejich úkolem je napsat, co mohou znamenat a kde by je mohli najít.

Další běžné piktogramy:

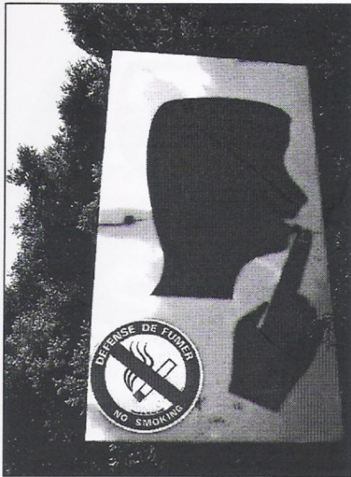
80

/// 7 /// Pracovní listy k jednotlivým aktivitám

Děti se mohou zamyslet nad tím, kde podobné piktogramy viděly a zda správně pochopily jejich význam.

Ukázka neklasických piktogramů:

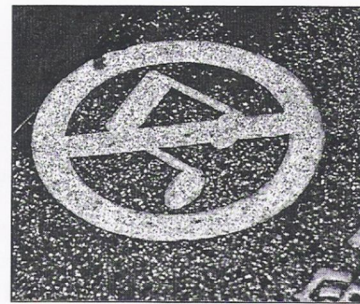
Jsou to zvláštní a neznáme piktogramy z různých koutů světa.

Lurdy (Francie): Ticho!

Čína: Zákaz plivání.

Označení používané v Hong Kongu – v takto označených vagónech vlaku nebo metra se mají cestující chovat tiše.

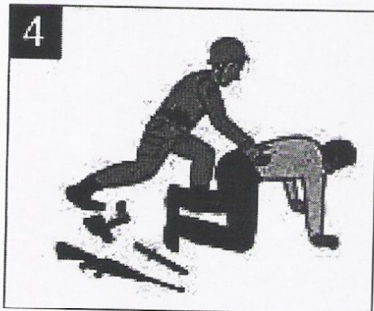
Belgie: Varování před zloději

(na dálnici)
Čína: čínská verze značky „Stop“

Zákaz vstupu v botách.

Irák: bezpečnostní kontrola.

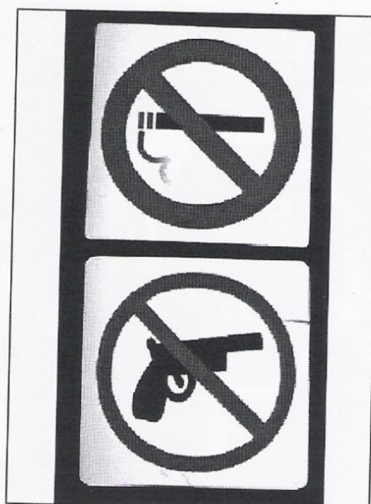
Bosna a Hercegovina: Pozor, zaminované území.

Damašek: Zákaz pití alkoholu.

Modlitební místnost pro ženy v mešitě.

Zákaz vstupu se zbraněmi.

Zákaz vstupu v botách.

Děti dostanou na lístečkách obrázky piktogramů a lístečky s jejich významem. Každá skupina má přiřadit k piktogramu význam, o kterém si myslí, že je správný.

Návrh vlastního piktogramu:

Na závěr této aktivity dostanou děti možnost navrhnout vlastní piktogram a vysvětlit jeho význam. Vzniklé výtvary vystavíme v herně a děti potom mohou ohodnotit nejzajímavější nebo nejlépe vytvořený návrh.

Závěr:

Znalosti o Mezinárodním červeném kříži měly děti malé, ale znaly alespoň znak červeného kříže. Ostatní vlajky ale neznaly a o existenci Českého červeného kříže měly malé znalosti. Byla jsem ale příjemně překvapena, že si vzpomněly na aktivitu o humanitární pomoci a samy ji připomněly.

U běžných piktogramů jejich význam znaly, ale na otázky, kde mohou být piktogramy umístěny, byly odpovědi váhavé.

Neklasické piktogramy děti zaujaly. Při přiřazování k lístečkům s jejich významem problém nebyl, až na zákaz plivání a pozor na zloděje.

Největší úspěch měla tvorba vlastních piktogramů. Zajímavé byly nápady, mezi které účastníci aktivity zařadili zákaz hraček, pavouků, líbání, koček, držení za ruku, sezení.

Myslím si, že cíl této aktivity byl splněn a děti si prohloubily své znalosti o vzájemné pomoci, uvědomily si jiné možnosti dorozumívání a zamyslely se nad vlastními nápady piktogramů, které mohou být srozumitelné v různých částech světa.

(Tato aktivita včetně pracovních listů byla převzata z „Manuálu rozvojového vzdělávání“ a upravena pro potřeby střediska.)

5.5.4 Aktivita: „Vánoce u nás a ve světě“

Cíl: Výroba perníčků spojená s rozvíjením poznatků o vánočních svátcích, pověrách, tradicích a zvycích v České republice a ve světě.

Pomůcky: Počítače s připojením na internet, potraviny na výrobu těsta, poleva na zdobení (hotová čokoláda v sáčku), válek, váleček, vykrajovátko, formičky, nůž, pečicí papír, plechy, mašlovačka.

Časová dotace: Protože se jedná o náročnější činnost, bude rozdělena do 3 odpoledních aktivit. Vyvrcholením bude vánoční besídka, spojená s praktickým vyzkoušením některých zvyků.

Věková skupina: Děti ve věku 6 - 15 let, které docházejí do střediska.

Motivace: Atmosféra blížících se vánoc, ukázka a obrázky hotových perníčků a snahou o jejich vlastnoruční výrobu byla nejlepší motivací. Děti zaujala i možnost využití výrobků na výzdobu našeho střediska, na stromek i možnost část perníčků prodat na vánoční výstavě.

Vlastní činnost:

1. den - výroba těsta, navážení surovin podle receptu, uhnětení těsta, zabalení do potravinářské folie a uložení do chladu. Vánoční čarování - povídání o vánočních zvycích. Děti mohou hledat informace o vánocích na internetu nebo knihách, dostanou i vytištěné informace již zpracované.

2. den - vykrajování a vytváření perníčků podle vlastních nápadů a představ. Pečení v troubě jsem si vzala v rámci bezpečnosti na starost já. Ještě horké perníčky děti potíraly vajíčkem, aby se leskly. Vychladlé perníky děti přendaly do krabičky. Vánoce v Evropě - seznámení s vánočními zvyky v jiných zemích.

3. den - zdobení za použití hotové bílé a tmavé čokolády v sáčku. Výhodou je, že se pouze ohřeje, ustříhne se roh sáčku a hned se může zdobit.

Vánoční čarování

S vánočními svátky bylo odpradávná spojeno kouzlení a čarování. Věštilo se i o budoucnosti, zdraví, sňatku, dětech.

Čarování za štědrovečerním stolem

V některých krajích se stůl obtácel provazem, zloději pak po celý rok nemohli do stavení. Pod talíře se kladly mince a rybí šupiny, aby nechyběly peníze. Zbytky od večere se dávaly stromům, aby měly dostatek ovoce. Kosti z ryby hospodář zakopal na zahradě, aby se o ně popíchal krtek a utekl k sousedům. Hospodyně nesměly vstát od štědrovečerního stolu, protože by slepice neseděly na vejcích. Studánka dostávala jablko a ořech, aby dávala dobrou vodu.

Tajemství vodní hladiny

O půlnoci Štědrého dne se prý odvážlivci pokusili nahlédnout prostřednictvím vodní hladiny do hlubin země. Stačí vysekat do ledu rybníka otvor a zahledět se do vody, v magickém zrcadle by se kromě hvězd měly objevit i nejdůležitější události dosavadního života.

Co si povídají zvířata

Ještě dnes se někde věří, že o Štědrém dnu domácí zvířata mluví lidskou řečí a rozpráví o věcech budoucích. Kdo je ale uslyší mluvit a nezachová mlčení o tom, co se dozvěděl, do roka zemře. Obdarovávala se i zvířata – koza jablko a ořech, aby měla sladké mléko, kráva se za ořechy odměnila žlutým a tvrdým máslem, kohout a houser dostali česnek, aby byli zlí a nikdo je neukradl. I pes dostal česnek, aby dobře hlídal.

Černá věštba

Po večeri se jedla jablka a ořechy. Hospodář vždy rozkrojil první jablko a ořech, když byl jaderník černý nebo ořech prázdný, odvedla si ho do roka smrt. Smrt o sobě dávala vědět i při lití olova- ukázaly se máry nebo kostelní věž. Za stolem vždy musel sedět sudý počet, lichého by si odnesla Smrtka, proto se dával příbor navíc.

Lodičky

Pouštění lodiček ze skořápek ořechů bylo asi nejoblíbenější štědrovečerní zábavou. Je důležité, aby si lodičku zhotovil každý sám. Lodičky pak můžete položit otázky týkající se podnikání, zaměstnání, lásky, rodiny. A co lodička prozradí?

- zůstala u břehu – nečekají se žádné změny, vše zůstane při starém
- okamžitě se potopí – snaha zlepšit svou situaci bude marná
- potopí se až po chvíli – snažení se i přes dobrý začátek mine účinkem

- pluje bok po boku s jinou lodičkou – láska a přátelství, výhodná obchodní spolupráce
- rodinný kruh – pokud lodičky vytvoří kruh, znamená to bezproblémové soužití a přátelství, úctu a toleranci
- tvoří střed kruhu – její majitel potřebuje ochranu a pomoc
- dopluje k druhému břehu – získáte, po čem toužíte
- točí se v kruhu – nerozhodnost, přešlapování na místě
- potopí jinou lodičku – hádka, rozchod, kolize vztahů
- nabere vodu, ale dojede – svůj záměr uskutečníte s odřenýma ušima
- zhasnutá svíčka – jste neupřímní k sobě a ostatním

Podle pověry by se lodičky neměly schovávat, pokud se spálí, umocní se prý kladné působení věštby a oslabí její možné negativní účinky.

Lití olova

Každý by si měl odlitek zhotovit sám a myslet při tom na to, co ho trápí. Vždy je lepší myslet na jednu věc a případně zhotovit více odlitků.

Výklad základních tvarů odlitků:

- čáry - rovné - spokojený, poklidný život, klikaté – nejasnost, zmatky, půlkruh – zrada, rozchod, falešný přítel
- kruhy – jeden uzavřený – finanční zisk, dědictví, dar, dva kruhy – svatba
- ovály – pravidelný – sňatek z lásky, poškozený – láska s překážkami
- kříže – jeden – smrt přítele nebo příbuzného, dva – zajištěné stáří
- mřížky – vězení
- hvězdy – zdar v každém konání, cesta k duchovnímu poznání
- stromy – dlouhá životní cesta
- květiny – láska, rodinné štěstí
- keře – malý finanční zisk
- srdce – láska je branou k poznání

(Vavřínová, 2000)

Vánoce v Evropě

Všude na světě prožívají lidé čas adventu a Vánoc trochu jinak, proto jsme druhé odpoledne věnovali povídání o rozdílném pojetí vánočních svátků v Evropě.

Anglie

Vánoční pudink je stejně jako pečený krocan neodmyslitelnou součástí vánoc v Anglii. Stromečky se zdobí již dva týdny před svátky. V předvečer 24. prosince děti zavěšují dlouhé punčochy ke krbu nebo na postel, aby je našly naplněné drobnými dárky, větší dárky najdou pod stromečkem. Z Anglie také přišel zvyk líbat se pod jmelím. Na Vánoční den 25. prosince se chodí na mši a potom děti rozbalují dárky, sváteční oběd začíná mezi čtrnáctou a sedmáctou hodinou. Po obědě se děti přetahují o dlouhé třaskavé bonbóny tak dlouho, až se ozve rána a z bonbónu vypadne nějaká legrace nebo papírový klobouček

Balkánské státy

Zde převládá pravoslavné náboženství, vánoční oslavy v těchto státech mají mnoho společného. Štědrý večer začínal okouřením, tedy posvěcením domu a chléva kadidlem, nazývaným „tamjan“. Hlavním svátečním obřadem bylo zapalování „vánočního polena“. Asi metrový kus kmene nejprve pokropili svěcenou vodou, potom do něj navrtali díru, do té nalili olej doplněný kadidlem a vonnými bylinami. Vánoční poleno zabalili do bílého plátna a večer je položili na oheň. Po večeři přijdou na řadu dárky, které např. v Bulharsku přináší Djada Koleda. Ustrojený vánoční stromek byl ještě ve 2. čtvrtině 20 století neznámým pojmem. I dnes je to symbol spíše nového roku a ani dárky se pod něj nedávají. Zajímavým zvykem je, že námořníci před Štědrým večerem pouštějí vánoční stromek na moře – děkují mu tím za to, co dává lidem po celý rok.

Francie

Protože je 24. prosinec pracovním dnem, jsou mnohé rodiny zvyklé jít na večeři do restaurace. Ubrusy i porcelán mívají v červené barvě. Večeře mívají i dvanáct chodů a zahajují se předkrmem z ústřic. Jako hlavní chod se podává krocan plněný kaštanovou nádivkou. A protože děti musejí na rozbalení dárků čekat až na ráno 25. prosince, tak po večeři dostanou alespoň miniaturní drobnost.

Holandsko

Štědrý den je i zde obyčejným pracovním dnem. Největším prosincovým svátkem je zde 6. prosinec a jeho předvečer. Sinterklaas (Mikuláš) se prý na svém koni prohání nad střechami a komínem poslouchá, zda jsou děti hodné. V předvečer 6. prosince pokládá před dveře domu Sinterklase velký pytel, který je plný překvapení pro všechny členy rodiny.

Vánoční výzdoba je hlavně v červené, zelené a bílé barvě. Dnes se k jídlu podává převážně krocan s různou nádivkou. Tradičním pečivem jsou sušenky Speculaas.

Itálie

Na Štědrý večer se podávají hlavně mořské ryby v mnoha úpravách a víno. Vánoční stromeček se objevil teprve asi před půlstoletím. Na dárky si však děti musí počkat do 7. ledna, kdy jim je přinese ježibaba Befana. Podle legendy prý slyšela od pastevců o narození Krista, ale spletla si cestu, proto bloudí světem.

Maďarsko

Stromeček a dárky jako součást vánoc se objevily až v polovině 19. století. Stromeček se postavil do rohu místnosti, pod stromeček se dal betlém. Dárky přinášejí maďarským dětem andělé. Značná úprava je věnována úpravě vánočního stolu, který je prostřen červenobílým ubrusem. Červená barva je barvou radosti a měla ovlivnit do budoucna zdraví a hojnost.

Německo

Symbol Vánoc, ozářený vánoční stromeček, pochází právě z této země.

Za první doklad o osvětleném vánočním stromku se považuje zpráva v kronice z roku 1570 o jedli postavené v cechovní budově, první stromek v soukromém domě prý stál roku 1642 ve Štrasburku.

Vánoční stromky se někdy věšely od stropu špičkou dolů. Leckde se zavěšovalo ovoce a cukroví uvázané na červených stuhách na holé větve ovocných stromů upevněných do stojanů.

Původním německým zvykem jsou také adventní kalendáře, které měly pomoci dětem přečkat dny do Štědrého večera. Typická je také již po 300 let připravovaná štola, druh vánočky, do které se přidává i marcipán.

Polsko

Stejně jako u nás je zde hlavním vánočním jídlem kapr. Dárky děti naleznou večer pod stromečkem, kam je nadělila Gwiazdka nebo Aniolek. Místo vánočky se pečou bábovky plněné mákem a tvarohem.

Rakousko

Je známo, že nejznámější vánoční píseň „Tichá noc“ pochází právě z této země. Roku 1818 se prý v malé osadě u Oberndorfu porouchaly varhany. Farář napsal básničku, poprosil učitele, který hrál na kytaru, aby složil melodii. Ten neváhal, zkusil s dětmi a při půlnoční mši své dílo předvedli.

Rusko

Podle starého juliánského kalendáře odpovídá hlavní svátek 25. prosince našemu 7. lednu. Na Štědrý den jezdila na venkově na saních dívka oblečená v bílém a v doprovodu koledníků rozdávala dárky. V bývalém Sovětském svazu se hlavním symbolem nadílky stala jedlička – jolka. Na saních, tažených třemi koníky – ruskou trojkou, přijížděl Děda Mráz a Sněguročka.

Hostina má mít dvanáct chodů a patří mezi ně saláty, pirožky, ryby, slanečky, kaviár, vodka a šampaňské.

(Landýřová, 1995)

Závěr: Dané cíle byly splněny, perníčky se povedly upécti, tvary byly hezké, ale při jejich výzdobě dětem chyběla trpělivost. Tato činnost zaujala i chlapce, možná i proto, že tuto činnost z domova neznají.

V odpoledních činnostech jsem děti zábavnou formou seznámila s oslavou vánočních svátků v některých evropských zemích, připomenula různé zvyky a obyčeje. Krásným ukončením této práce byla vánoční besídka, kdy jsme si připomněli i různé zvyky, děti si mohly vyzkoušet některá „vánoční čarování“. Děti velice zaujalo pouštění lodiček, sice jen ve skromných podmínkách, netrpělivě očekávaly rozkrojení jablka a i chlapci si vyzkoušeli házení botou. Při perníčkách a čaji jsme poseděli u stromečku a zavzpomínali, jak trávíme vánoce ve svých rodinách.

Část perníků se prodala i na vánoční výstavě a výtěžek byl použit na zakoupení pomůcek pro výtvarné a pracovní činnosti v našem středisku.

5.5.5 Aktivita: Můj den“-

Cíl: Děti získají představu, jak vypadá den dětí v rozvojových zemích, najdou podobnosti a rozdíly, dokáží rozpoznat, jaké rozdíly jsou dány individuální situací (plynoucí ze zájmů, zálib, rodinné situace) a jaké rozdíly jsou dány tím, kde žijeme

Pomůcky: Pracovní listy „Můj den“, fotografie Munkha a Marie, psací potřeby

Časová dotace: odpolední aktivita 30-40 minut

Věková skupina: děti navštěvující středisko Domek ve věku 8 - 15 let

Motivace: ukázka fotografií dětí

Vlastní činnost: Podle počtu dětí uděláme skupiny, jedna dostane fotografii Munkha, druhá Marie. Mají se zamyslet nad jejich vzhledem, kolik jim je let, z jaké země pocházejí.

Potom dostanou list, nad kterým je popsán běžný den těchto dětí. Jeden ze

skupiny přečte nahlas ostatním dětem, jak tráví den děti v jiné zemi. Poté druhá skupina

Munkh-Orgil (13 let), Mongolsko: Můj den

Čas	
7:00	Vstávám, vyčistím si zuby a umyji se, obléknu se a jdu na snídani.
7:30	Vydám se na cestu do školy. Cesta mi trvá asi 20 minut.
8:00 – 12:30	Škola. Chodím do sedmé třídy. Moji dva bratři a sestra chodí do stejné školy jako já. Bavi mě hlavně kreslení a matematika.
13:00	Po škole jdu hned domů, čeká na mě maminka s obědem.
13:30	Když nemám odpolední vyučování, tak běžím ven a hraji s kamarády fotbal.
15:00	Pomáhám mamince. Obvykle přinesu vodu a sbírám chrastí na topení.
16:30	Napišu domácí úkoly a připravuji se na zítřka do školy. Když mám hotovo, dívám se na televizi.
19:00	Večeře. Jíme celá rodina společně, máma, táta, bráchové, sestra a já. Občas si jdu po večeri ještě dodělat něco do školy, nebo si jdu hrát nebo dívat na televizi.
21:30	Jdu spát.

Marie (11 let), Senegal: Můj den

Čas	
6:30	Vstávám, jdu se umýt do koupelny, nasnídám se, připravím si věci do školy a jdu s kamarády do školy.
8:00	Začíná vyučování. Bavi mě hlavně francouzština, dějepis, zpěv a kreslení, moji kamarádku zase víc baví matematika a zeměpis. O přestávkách je vždycky legrace, tančíme, běháme a občas zpíváme.
13:00	Odcházím ze školy domů na oběd, po obědě mám siestu – jdu si lehnout. Spím do tří hodin.
16:00	V pondělí a pátek jdu znovu do školy na odpolední vyučování, které máme do 18:00. Když nemám odpoledne školu, pomáhám mamince. Někdy jdu načerpat vodu, zametám, pomáhám při vaření a praní prádla, jdu nakoupit na trh, nebo do buše hledat divoké ovoce.
18:00	Když mám volno, hraji si venku s kamarády, nebo jdu k sousedům dívat se na televizi. Někdy taky hraji karty a učím se do školy.
19:00	Navečeřím se s rodiči a sourozenci (mám dva bratry a dvě sestry) a jdu se umýt.
20:30	Jdu spát.

přečte den Marie. Následuje debata a zamýšlení nad tím, jaké jsou rozdíly v trávení a prožívání běžného dne.

V druhé části této aktivity dostane každé dítě svůj pracovní list a má za úkol popsat svůj běžný den a činnosti, které během dne absolvuje. Děti jsou vedeny k zamýšlení nad tím, co se jim líbí na životě druhých, co se jim nelíbí v popisu dní jiných, co je překvapilo, zaujalo, jaké našly rozdíly způsobené místy, kde žijeme, chudobou, rozvojem.

Závěr: Při prohlížení fotografií Munkha a Marie děti debatovaly nad oblečením i vzhledem dětí a dohadovaly se, z které země mohou být, kolik je jim let a hledaly rozdíly mezi sebou a dětmi na fotkách.

Při pročitání pracovního listu „Můj den“ děti zaujala například zmínka o čerpání a nošení vody, ale i hledání ovoce v buši.

V druhé části aktivity, kdy měly děti popsat svůj den, nastal problém v tom, že neznají hodiny a mají i problémy se psaním. Proto jsem velice ráda využila pomoci externích studentek, které k nám ve středisku pomáhají s doučováním. S jejich pomocí děti list nakonec vyplnily. Závěrem každý svůj den přečetl a porovnávali jsme dny a činnosti hledali, co je společné a rozdílné pro děti z různých konců světa.

(Aktivita, fotografie i pracovní listy byly použity z manuálu pro učitele Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce a upraveny pro potřeby střediska)

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce byl pokus o zavádění globálního rozvojového vzdělávání (GRV) do nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Domek v Čáslavi. V teoretické části seznamuje s cíli, metodami a tématy GRV, které vycházejí i z Rozvojových cílů tisíciletí. Důležité a nezbytné je seznámení s nízkoprahovými zařízeními a jejich specifickými činnostmi a cíli. Podrobný popis střediska Domek, jeho činnosti a cílové skupiny pomáhá získat odpověď na otázku, zda je možné začleňování GRV do nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, konkrétně do střediska Domek.

Cílem praktické části bylo vytvoření a uskutečňování celoročního projektu, který využívá poznatky z GRV a využívá metod doporučených pro začleňování témat.

Praktická část popisuje 5 různých aktivit, které se k GRV vztahují a pomáhají pochopit tuto problematiku a začlenit ji do neformálního vzdělávání, kterým právě nízkoprahová zařízení jsou. Proběhla i většina dalších plánovaných aktivit a návštěva rozvojového experta – beseda o Gruzii.

Při realizaci těchto aktivit jsem se setkávala s mnoha problémy, které jsem ovšem očekávala. Největším úskalím je nepravidelná docházka dětí a jejich různé příchody a odchody během odpoledne. Nebylo proto možné vytvořit základní skupinu pravidelně účastnících se dětí, jak jsem původně předpokládala. Na projektu se podílely děti různého věku. Při této práci je také obtížné plánování - nedá se odhadnout, kolik dětí v daný den přijde. Proto jsme některé aktivity musely přesouvat na jiné dny nebo se ani neuskutečnily. Dalším problémem je finanční zabezpečení, týkalo se to hlavně návštěvy Multikulturního centra v Praze, které se z těchto důvodů neuskutečnilo. Ukázalo se, že vhodnější jsou aktivity, při kterých děti nemusí psát, to je zvláště u mladších dětí velký problém.

Závěrem ale mohu říci, zavádění GRV do nízkoprahového zařízení je možné, obohatí jeho činnost a děti získávají nové vědomosti a poznatky a uvědomují si důležitost spolupráce a pomoci.

Vytyčeného cíle bylo podle mého názoru dosaženo a tato bakalářská práce se může stát i návodem a pomocí pro jiné zájemce, které oblast GRV zajímá a chtějí ho používat při své práci.

Informační zdroje

- Z. VAŇUROVÁ, 10 krát s MKV - Metodické listy, 2010, ISBN: 978-80-87456-07-01.
- GAJDÍKOVÁ, J. HURRLE S. DUDÍKOVÁ. Rozvojové vzdělávání – Manuál pro učitele 2. stupně základních škol,
- Rozvojové vzdělávání – Čítanka k manuálu
- T. TOŽIČKA Příliš vzdálené cíle, 2008
- O. NÁDVORNÍK, A. VOLFOVÁ, Společný svět , 2004, ISBN 80-903510-0-X.
- T. TOŽIČKA, Česko proti chudobě, 2007
- D. MOREE, CZECHKID - metodické náměty, 2009, ISBN 978-80-87398-01-2.
- D. MOREE, Dvakrát měř, jednou řež, Člověk v tísni, Praha 2009, ISBN 978-80-86-6
- Bohouš a Dáša: Šance pro rozvoj - 2010, ISBN 978.
- NIKOLAJ T., Příběhy ze špatné čtvrti, Člověk v tísni, Praha 2007, ISBN 978-80-86961-45-3
- BELHOVÁ M. A kol., Začínáme s GRV, Člověk v tísni, Praha 2009, ISBN 978-80-86961-87-3.
- GUGEL G., JÄGER U., Svět bez konfliktů, Tübingen 2007, ISBN 978-80-86961-39-1.
- BRUCE A., LANGON K., Řízení projektu, Slovart 2003, ISBN 80-7209-385-1
- FONTAIN S., Místo na slunci, Tereza a Arcadia 1994,
- LADÝŘOVÁ, L.: Vánoce v Evropě. Hradec Králové, Vann 1995, ISBN 80-900233-5-5
- SKOPOVÁ, K.: Vánoční svátky o století zpátky, Praha, Akropolis 2007, ISBN 975-80-86903-50-7
- VAVŘINOVÁ, V.: Malá encyklopedie Vánoc, Praha, Libri 2001, ISBN 80-7277-2
- KLÍMA P., HERZOG A.: Kontaktní práce, Antologie textů České asociace streetwork, 2007
- KLÍMOVÁ VAŇKOVÁ Z., Humanitární a rozvojová spolupráce, Charita ČR, PRAHA 2010
- POJMOSLOVÍ NÍZKOPRAHOVÝCH ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ (NZDM), Česká asociace streetwork (ČAS), Praha 2007

- BŘICHÁČEK V., GAYDOŠOVÁ M., Skautskou stezkou, Junák, Praha 2001, ISBN 80-86109-60-7
- www.varianty.cz
- www.charita.kh.cz
- www.zachranny-kruh.cz
- <http://krizovatka.skaut.cz/zpravodajstvi/5760-materialy-ke-dni-zamysleni-2011/>
- www.Rozvovojovka.cz
- www.jedensvetnaskolach.cz
- <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=23863&view=3951>
- <http://www.streetwork.cz>
- www.svetvnakupnimkosiku.cz
- www.czechkid